

Medicinsk Statistik fra England.

(Efter «Times» ved G.)

Ved en «Registrationsakt», der nu har haft Lovkraft i 40 Aar og er bleven samvittighedsfuldt overholdt, er der sikret den medicinske Statistik i England et overordenlig rigt Materiale, hvoraf der foreligger en omhyggelig og grundig Bearbejdelse for det sidste Tiaars Vedkommende af Dr. Farr. De interessante Resultater, hvortil han er kommen, afgive tilstrækkeligt Vidnesbyrd om Arbejdets Betydning og Vigtighed og tillige om den store Masse Oplysninger, han har haft at raade over. Hvor uberegneligt Menneskets Liv end altid er, vide vi dog nu, at vi temmelig nøjagtig kunne bestemme dets gennemsnitlige Varighed; vi kunne vurdere de almindelige og de specielle Farer, for hvilke hver Klasse Englændere i hver Aldersperiode er udsat, og dersom de benyttede Tal ere store nok, kunne vi gjøre et temmelig korrekt Udkast af den Skæbne, som uundgaaelig venter dem.

Dr. Farr ansætter Menneskets naturlige Levetid til hundrede Aar; men det vil sige, at dersom alle Børn kom fuldkommen sunde til Verden og deres øvrige Liv blev tilbragt under de gunstigste sanitære Vilkaar, saa vilde de alle blive hundrede Aar gamle. Det virkelige Forhold er imidlertid, at ofte næppe en af 100,000 naaer denne Grænse; Levetiden i England er i Gennemsnit kun 41 Aar, og selv i Landets sundeste Egne naaer den næppe op til 50 Aar; men skjønt vi altsaa maa slaa betydelig af i vore Forventninger, er det ingenlunde et ringe Fremskridt, Sundhedstilstanden allerede har gjort. For 200 Aar siden var Dødeligheden i London ikke mindre end

8 pCt. om Aaret; 100 Aar efter var den bragt ned til 5 pCt. og nu er den 2, 4; men jo bedre man lærer at trænge ind i de Aarsager til Dødeligheden, som stadig omgiver os, desto mere Sikkerhed vinder man for, at Dødsprocenten kan reduceres endnu yderligere. Daarlig Luft, urent Vand, Ulykkestilfælde, der skyldes Ligegyldighed eller komme paa tusinde Maader, som kunde være forebyggede —, alt dette kræver aarlig sine Ofre, og der er ikke mindre end 54 store Distrikter, hvor Aarets Gjennemsnitsdødelighed er 5 pro mille lavere end hele Landets og 22 pro mille lavere end Liverpools. Men selv i disse Distrikter bliver der begaaet saa mange Forsyndelser mod de sanitære Love, at vi langt fra behøve at betragte deres Standpunkt som uopnaaeligt. Med andre Ord: det aarlige Dødelighedsforhold i England — Dødsafgiften, som Dr. Farr træffende kalder det — burde aldrig have Lov til at overskride 17 pro mille, og Alle, som dø udover dette Antal, maa betragtes som Ofre for Samfundets Uvidenhed eller Skødesløshed. Men det maa tillige erindres, at de sørgelige Følger af en høj Dødelighedsprocent ikke ere endte med det blotte Tab af Liv, som ligger deri; Erfaringen viser, at for hvert Dødsfald er der i det Mindste to alvorlige Sygdomstilfælde og at de Momenter, som have Indflydelse paa den ene af disse to Rækker Ulykker, i samme Forhold virke paa den anden. En Formindskelse af et Aars Dødsfald betyder derfor ogsaa en bedre Chance for god Sundhedstilstand blandt de Efterlevende, og dette vil vistnok i Manges Øjne være den mest tiltrækkende Side af Sagen.

Desværre ere de Oplysninger, vi besidde angaaende Sygdomme, ikke nær saa fuldstændige som de om Dødsfald. Dr. Farr kan sige hver af sine Læsere, hvor megen Udsigt der er til, at en hvilken som helst Sygdom kan blive skæbnesvanger for hans Liv; men han kan langt fra med samme Sikkerhed sige, hvor megen Fare der er for at blive angreben af denne Sygdom eller hvor længe den vil vare. Det er en Mangel, som snart vilde være afhjulpen, hvis der blev lagt lige saa nøje Mærke til den civile Befolknings medicinske Historie som til Soldaternes; men dette er langt fra Tilfældet; der er ingen-

lunde et saadant Hold paalidelige og dygtige Hjemmelmænd udenfor Militæretaten som i denne, og Forskjellen er endog meget betydelig: der kommer paa hver 202 Soldater en lægekundig Mand, der fører Tilsyn med dem og noterer deres sanitære Forhold, hvorimod der i den civile Befolkning kun er en Læge paa hver 1276 (Mænd, Kvinder og Børn).

Vi ville nu betragte det, som Dr. Farr kalder «en engelsk Generations Vandring gennem Livet;» det bestaar i en Undersøgelse af den Skæbne, som i fysisk Henseende venter hver Million engelske Mænd og Kvinder. Først maa vi da sige, at vi begynde med 511,745 Drengene, men kun 488,255 Piger, et Misforhold, som efterhaanden vil hæves ved den større Dødelighed blandt Drengene og til Slutningen vil være fuldstændig vendt om. Over en Fjerdedel af dem er død, inden de første 5 Aar ere gaaede, nemlig 141,387 Drengene og 121,795 Piger, saa at de to Kjøen nu ere omtrent lige talrig repræsenterede. De næste 5 Aar blive langt mindre farlige for begge Kjøen; de have nu allerede tilbagelagt Skær, som de ikke oftere ville møde; de have sandsynligvis Alle gennemgaaet en eller flere Børnesygdomme, og Kighoste, Mæslinger og Skarlagensfeber, der allerede have krævet deres Tusinder og Titusinder af Ofre, ville ikke være synderlig farlige for de Tilbageblevne. I det derpaa følgende Femaar (fra 10 til 15 Aars Alderen) gaar Dødeligheden endnu længer ned; det er endog den Periode af Livet, hvor Dødsafgiften er allerlavest, for Drengene noget lavere end for Pigerne; derpaa gaar den atter op og stiger endnu mere i Alderen 20—25; men 634,045 af Millionen kunne dog gjøre sikker Regning paa at naa det 26de Aar. Inden de næste 10 Aar ere tilende, ville to Tredjedele af Kvinderne være blevne gifte; Dødsfaldene i dette Tidsrum blive 62,052, af hvilke ikke mindre end 27,134 skyldes Brystsyrge. Mellem 35 og 45 Aar betales en endnu højere Afgift til Døden; trods det, at Skaren er svundet saa meget ind, blive Dødsfaldene hyppigere, og kun lidt over Halvdelen af det oprindelige Tal (nøjagtig: 502,915) rykker op i det næste Tiaar. Fra nu af voxer Faren stærkt: inden 55 beløbe de ny Dødsfald sig til 81,800, inden 65 til 112,086, og mellem 65de og det

75de Aar til 147,905. Antallet er nu sunket forfærdelig ned; der er kun 161,124 tilbage; og af dem ere 122,559 gaaede bort, naar de have naaet det 85de Aar. De 38,565 prøvede Veteraner, som ere tilbage, ere nu ikke langt fra Maalet; 2153 ville blive 95, 223 100 Aar, og endelig i det 108de Aar af Marchen vil det sidste ensomme Liv udslukkes.

Saaledes er den Skæbne, som i Gjennemsnit venter hver Million engelske Mænd og Kvinder. Der er som ovenfor bemærket, heldig stillede Distrikter, hvor der er betydelig større Udsigt til et langt Liv, og der er ogsaa nogle mørke Pletter, navnlig i og omkring Liverpool, hvor Døden gaar med langt hurtigere Skridt; dersom Sundhedstilstanden i hele England var som i Hampstead, vilde Dødsfaldene i de første 5 Aar af Livet være 80,000 færre, hvert paafølgende Tidsrum vilde blive mindre farligt end efter den opstillede Beregning, og næsten det dobbelte Antal vilde naa 85 Aar. I Liverpool — eller rettere i det gamle Liverpool, før 1870, hvor Dr. Farrs Tabeller slutte — døde der derimod allerede i Barnealderen ikke synderlig mindre end Halvdelen af alle Børnene, og dersom Sundhedsvilkaarene overalt vare saa ugunstige, vilde der af den Million Mennesker, hvormed vi begav os paa Rejsen, kun være 6003 tilbage, naar vi naaede 85 Aar.

Der er imidlertid endnu en anden interessant økonomisk Side, hvorfra dette Spørgsmaal om Chancerne for Liv og Død kan ses; Mennesket er nemlig ikke blot et levende Væsen med Evne til Sundhed og Sygdom, med Mulighed baade for at blive lykkelig og ulykkelig; han er tillige i Industriens Tjeneste en overordenlig nyttig Maskine og kan som saadan tilnærmelsesvis rigtig anslaaes til en bestemt Værdi. Saalænge han producerer Mere end han bruger, saa forøger han Samfundets Fond af Velstand, og jo længer der er Sandsynlighed for, at hans Arbejdsevne vil være, desto større bliver hans kapitaliserede Værdi. Som Barn og i det Hele saa længe, indtil han kan ernære sig selv, beregnes hans Værdi paa samme Maade som et Føls eller en Kalvs, nemlig ikke efter hvad han nu kan udrette, men efter hvad man engang kan vente af ham. Naar Livets egenlige Arbejdsaar ere gaaede og Alder-

dommen indfinder sig, er en Forlængelse af Tilværelsen ikke længer til økonomisk Fordel: Maskinen vil i den sidste Tid, før den er helt opslidt, koste mere i Vedligeholdelse, end den er i Stand til at yde Gjengæld for, og Resultatet bliver altsaa en negativ Værdi, et minus. Til paa denne Maade at beregne Værdien af det enkelte Individ i de agerdyrkende Klasser, giver Dr. Farris Meddelelser ret interessante Bidrag. Opgaven bliver i hvert enkelt Tilfælde at veje de fremtidige Vedligeholdelsesomkostninger mod Værdien af det Udbytte, som kan ventes, og af Balancen mellem disse to Sider afhænger den levende Maskines Værd. Vi faa nu at vide, at en Landarbejder i Norfolk ved sin Fødsel er netop 5 Pund værd; naar han har overstaaet Barndommens første Farer og er kommen 5 Aar nærmere ved den Tid, da han bliver arbejdsdygtig, stiger hans Værdi til ikke mindre end 56 Lstr., og i de næste 5 Aar til lidt over det Dobbelte heraf. I en Alder af 25 Aar har han naaet sin højeste Værdi 246 Lstr. og synker nu langsomt, men stadig ned til 138 Lstr. i en Alder af 55 og til 1 Lstr., naar han bliver 70. Fra nu af begynde Vedligeholdelsesomkostningerne at overskride Udbyttet af hans Arbejde, og naar han er 80 Aar, er hans Værdi gaaet ned til \div 41 Lstr. Den samme Methode kan naturligvis bringes til Anvendelse paa den hele Klasse af Industridrivende og Haandværkere og paa den talrige Klasse Mennesker, der blot nyde og fortære uden at arbejde eller producere og hvis økonomiske Værd kun stiger i samme Forhold som deres Udsigter til at leve længe formindskes, men altsaa aldrig kan naa op til Nul.

Et Punkt, som længe har været Gjenstand for lægevidenskabelige Undersøgelser og som af Dr. Farr oplyses med bestemte Tal, er Sundhedstilstanden i de forskjellige Livsstillinger. Øverst eller i alt Fald mellem de Øverste stiller han den agerdyrkende Befolkning, som efter hans Mening er sundere i England end noget andet Sted; men heller ikke Haandværker- og Arbejdsklassen viser i vor Tid nogen ualmindelig høj Dødelighed. Til de sundeste Beskæftigelser regner Dr. Farr Jagt og Sport og beklager kun, at de, som give sig af dermed, ikke altid sørge for at uddanne de højere Dele af Hjernen. Jord-

varearbejdet er et af de mest usunde, der forekomme i England; Dødeligheden her er vel i Begyndelsen kun lav, men efter 35 Aars Alderen er den næsten dobbelt saa stor som i andre Fag. Metalarbejde bliver først 10 Aar senere skadeligt for Sundheden; [men fra 45de Aar blive de Ulykker, det anretter, hvert Aar større og større, og ligeledes er Karetmagerarbejdet i Begyndelsen ganske uskadeligt, men bliver fra det 45de Aar ualmindelig farligt. Overanstrengelse eller det at være udsat for alskens Vejrlig eller for Ulykkestilfælde ere naturligvis de hyppigste Aarsager til, at en Stilling eller Beskæftigelse bliver farlig for Sundheden; men de modsatte Yderligheder ere næppe mindre ødelæggende: hverken Skræddere, Klædehandlere, Frisører eller Gæstgiverne kunne egenlig siges at have strengt Arbejde, og dog regner Dr. Farr dem til de usunde Klasser, navnlig synes Gæstgiverne næsten at være mere udsatte for farlige Sygdomme end nogen anden Klasse, hvilket Dr. Farr tilskriver deres hyppige Fristelse til at smaasnapse. Gejstlige og Jurister synes at høre til de mest begunstigede Klasser; Læger og Kirurger ere indtil det 45de Aar langt uheldigere stillede; efter denne Tid komme de vel ikke Gejstligheden nær i Sundhed, men falde dog ikke under Gjennemsnittet for den øvrige Befolkning.

Som almindeligt Resultat kunne vi sige, at de fysiske Betingelser for et sundt Liv ere omtrent ens overalt og at et Haandværk eller et Arbejde er desto sundere, jo bedre det lader sig forene med disse Betingelser. Ren Luft og rent Vand, god Føde, som ikke nydes i Overmaal, regelmæssig Legemsbevægelse, der saavidt mulig øver alle Muskler uden at overanstrenges nogle, tilstrækkelig Søvn og Beskyttelse baade mod stærk Kulde og overdreven Varme — det er de væsentligste Punkter, hvorpaa man maa have sin Opmærksomhed rettet, naar man vil føre et langt og sundt Liv. Nogle af disse Goder kunne Alle naa at blive delagtige i, skjønt rimeligvis Faa benytte dem i det Omfang som de kunne. Men selv naar disse Betingelser ere tilstede, vil der dog være mange Tilfælde, hvor Mennesker utvivlsomt gaa til Grunde ved Fejl fra Andres Side eller som Følge af uundgaaelig haarde Forhold, hvorunder de maa arbejde.

Det civiliserede Liv har sine Farer, ligesom det har sine Fordele; det medfører Ulemper, som de Vilde aldeles ikke kjende; det kræver Ofre i Titusindevis, som vilde være blevne skaanede i en mindre udviklet Samfundstilstand; men det er vort Haab, at Fremtiden vil bringe den rette Hjælp derimod. Alene Kundskaben om dette Onde er det første, uundværlige Middel til at raade Bod derpaa; det er en Opgave og en Pligt for os at forbedre den nulevende Slægts Sundhedstilstand, hver Slægt vil da kunne bygge videre paa det store Arbejde, og man vil tilsidst opnaa Resultater, som vilde erklæres for utrolige, dersom de pludselig forelaa for vore Øjne.
